

Kniha rieky.

Identita, kultúra, zodpovednosť

Kniha řeky.

Identity, kultura, zodpovědnost

Dana ČERMÁKOVÁ: Identita – Proč se nás téma tolik dotýká?

Téma identita je nutno nahlížet ze třech různých perspektiv. Identita ve smyslu vědomí sebe sama, identita ve smyslu autenticita a konečně identita jako ztotožnění se s nějakou myšlenkou nebo skupinou. Třetí zmíněná je pro interkulturní setkání nejdůležitější. Všichni vnímáme svět rozdělený na nejrůznější “in-group” a “out-group”. Naše socializace a hledání vlastní identity probíhá právě na základě rozlišení lidí, kteří jsou ti “moji” od těch, kteří jsou “jiní”. Bez tohoto rozlišení by nebylo možné nalézt vlastní identitu. Zároveň právě díky němu může dojít až k nebezpečnému a černobílému vidění světa, které nazýváme xenofobním. Identita ve smyslu příslušnosti k nějaké skupině je také vnímaná jako kulturní identita v širším slova smyslu. Kultura je zde rozuměna jako součást konceptu, který kulturu řadí vedle osoby a struktury, ve které tato osoba žije. Kultura je zde chápána jako systém legitimizující chování a kulturní rozdíly jsou pak vyjádřeny na základě hodnocení, souzení a odsouzení příslušníků jiných skupin. Právě na rovině hodnocení a legitimizace chování je tedy třeba s tématem zacházet. Krátce řečeno, porozumění tématu kultura nás vede k menšímu zdůrazňování toho, co je odlišné a tedy i ke snadnějšímu dorozumění.

Kate Wilson: Je Berlín ve Střední Evropě?

Tenhle článek se snaží prověřit hranice střední Evropy otázkou, jestli je Berlín její součástí. Kritický pohled na historii města a zaposlouchání se do příběhů některých spisovatelů, kteří tam žili, pomůže rozhodnout, jestli si Berlín může dělat nárok být středoevropským hlavním městem. Odpověď závisí na definici středu: tedy, zda je Střední Evropa vnímána jako místo, kde se hranice kříží a splývají identity. Platilo to někdy o Berlíně? Nakolik to dnes platí pro jiná místa v regionu?

NAGYPÁL Szabolcs: Aktivace latentních andělů: WSCF a maďarské studentské křesťanské hnutí (1895-1930)

Tento článek je založen na výzkumu uskutečněném v ženevských archivech WSCF a soustředí se na ranou historii maďarského studentského křesťanského hnutí. Přináší tři překvapivé výsledky. Za prvé, ekumenické studentské hnutí v Maďarsku je jedno z prvních hnutí federace. Bylo jedním z prvních deseti hnutí, která byla kontaktními hnutími federace (od roku 1904) a bylo jedním z prvních dvaceti hnutí, která byla přidružena k federaci (1924). Za druhé je faktem, že spolupráce států Střední Evropy má dlouhou tradici a je datována od roku 1921. Navzdory politickým rozdílům byla vytvořena silná tradice budování a udržování přátelství, dialogu a porozumění mezi národy, které žijí bok po boku v této části světa. Dělo se tak především prostřednictvím ročních konferencí WSCF v Jihovýchodní Evropě. Za třetí, Střední Evropa se stala průkopníkem v začleňování lidí římsko-katolického vyznání do federace. Nehledě na Francii, ve dvacátých letech to bylo jen v Rakousku, Československu a Maďarsku, kde byli římská katolíci akceptováni jako členové studentských křesťanských hnutí. Tudíž maďarské hnutí bylo jedno z prvních dvou přidružených hnutí, ne-li první, kde byl nejen nepředpojatý, ale i uvážený ekumenizmus každodenní praxí.

Elly RIJNERSE: Efektivní účast menšin a národů: Případy ze Střední a Východní Evropy.

Od „vlády“ ke „správě“: Od ‚národní sociální dohody‘ ke ‚globální sociální dohodě‘

Vzhledem k rozličným pozicím a možným strategiím menšin a národů ve Střední Evropě, je potřebný posun od „vlády“ (obzvláště národní vlády) ke „správě“ (zahrnující všechny stupně veřejné správy jakožto i mimovládní organizace), a to z lokální na globální úroveň. Komplexnost této reality je diskutována pomocí tzv. „Cosmology Triangle“ (kosmologického trojúhelníku), který identifikuje rozličné politicko-institucionální scénáře, které právě soutěží v globálním politickém systému. Rozlišuje tři formy sociální dohody: národní, globální a etickou či náboženskou. Tyto formy tvoří základ tří „světonázorů“. Ve druhé části je tzv. „kosmologický trojúhelník“ použit k analýze a prodiskotování zpráv z workshopu na téma „Role menšin v mezinárodních a přeshraničních vztazích ve Střední a Východní Evropě“, jenž byl zorganizován mezinárodní organizací Minority Rights Group International a Helsinským výborem pro lidská práva v roce 1998.

Daniel PASTIRČÁK: Spiritualita tvorivých procesov v umení

Autor vo svojej práci nahliada do tajomných priestorov, v ktorých sa prelína umelecká kreativita a spiritualita. Hľadá stopy vzťahu medzi duchovným a tvorivým tak, že sleduje procesy umeleckej aktivity od prvotnej iniciácie, cez štádium inšpirácie až k samotnej realizácii. Iniciácia pochádza z Logu vo stvorení, v Pisme a v kultúre. Inšpirácia nás podnecuje k rozvíjaniu duchovnej disciplíny koncentrácie, kontemplácie a adorácie. V realizácii sa umelec zaoberá symbolom a mýtom a ich kvalitami predstavivosti, dramatizácie a slávy. Vo všetkých týchto oblastiach dochádza k potrebnému a plodnému stretnutiu spirituality a kreativity.

Iva BERANEK: Umění: Fantazie nebo světonázor?

Umění je součástí života. Víme, že život není neutrální a my k němu nemůžeme být hostejní. Podobně pokud umění není neutrální, tak na něj můžeme nahlížet také přes morální aspekty. Není však nečekané a překvapující mluvit o morálnosti umění ve světě, kde je morálka často opomíjena a ignorována? Když mluvíme o křesťanském umění, odlišujeme křesťanské umění v širším smyslu od křesťanského umění v užším smyslu - sakrálního nebo liturgického umění. Někteří by definovali křesťanské umění v širším smyslu jako "náboženské", což skutečně je, když se vztahuje na vnitřní vnímání duchovné reality. Křesťanské umění by mělo být ovocem modlitby. Tyto druhy děl nazývá Rajmund KUPAREO, dominikánský teolog, "díla mystické inspirace". Křesťanské umění není jediné, které používá biblická nebo jiná křesťanská témata. Ne téma, ale duch uměleckého díla je to, co činí dílo křesťanským, nebo nekřesťanským. Bohatství umění ukazuje, že velmi souvisí se životem. Jak život tak i umění může vztahovat ruku k setkání s Bohem. Do určité míry – v závislosti na lidech - je již vtahující.

Peter ŠAJDA: Sú ekumenickí románopisci nádejou

Συμπαρανεκρωμενοι?

(Štúdiá diskusie medzi Andersenom a Kierkegaardom o dôležitosti pohľadu na život v románe)

Autor upriamuje pozornosť čitateľa na konfrontáciu medzi H. C. ANDERSENOM a S. A. KIERKEGAARDOM ohľadne teórie románopisectva. KIERKEGAARD tvrdí, že v ANDERSENOVÝCH románoch absentuje *pohľad na život*, ktorý považuje za nutnú podmienku každého románu. KIERKEGAARD predstavuje anonymné čitateľské publikum *Συμπαρανεκρωμενοι*, ktoré v románoch hľadá hĺbku, odpútanosť a spojitosť života a smrti. Autor ďalej rozoberá fenomén *odpútanosti*, ako aj fenomén *zomierajúceho filozofa*. Načrtáva možnosť ekumenického románopisectva ako plodného zdroja inšpirácie pre *Συμπαρανεκρωμενοι*.

Zuzana ŠICKOVÁ-MEŠKOVÁ: Text a obraz v rôznych situáciách

Autorka sa zaoberá rôznymi polohami a pohľadmi na obraz a text, ktoré pomáhajú človeku uvedomovať si seba, svet a Boha. Skúma a porovnáva ich fungovanie z kultúrneho aspektu, pričom podčiarkuje význam Biblie, ako veľkého textu. Na príklade iluminovaných rukopisov zo stredoveku opisuje prenos Božieho slova do textu, ktorý je problémom. Tento problém z časti riešia symboly, a to hlavne pri prenose obsahu textu do obsahu obrazu. Viazu myšlienku posolstva textu do obrazového posolstva. Sloboda posolstiev obidvoch zložiek prežila čas diktatúry komunizmu vďaka konceptualizmu. V súčasnom umení je obraz a text samostatnou a individuálnou existenciou s dôrazom na pluralitu ich významov, čo sa prejavuje v širokej škále umeleckých smerov.

Diana RAUCHOVÁ: Niektoré tendencie v hudbe 80. a 90. rokov 20. storočia na Slovensku a ich vývinové determinanty

Umenie z konca tisícročia charakterizuje mimoriadnu pluralitu prejavov. Nové prvky súčasnej doby možno vidieť v premiešaní a vo fúzii rôznych štýlov európskej hudby minulosti a prítomnosti, európskej a mimoeurópskej hudby, folklórnych, džezových, rockových, populárnych a iných žánrov s tzv. vážnou hudbou. V dôsledku vývoja (kolektívne participovanie na diele, produkty počítačového programu) sa vynára fenomén straty autorstva umeleckého diela. K zaužívaným kompozičným postupom patrí proces recyklovania, práca s kolážou, citáciami, alúziou. Ďalším charakteristickým znakom je premiešavanie rôznych umeleckých disciplín, ktoré viedlo ku vzniku multimediálnej hudby či umenia. V súvislosti s týmto mnohohrstvovým procesom vznikajú aj protireakcie v postoji najmladších skladateľov, ktorí upozorňujú na vážnosť umeleckého majstrovstva hudobného diela a tým aj na samotné autorstvo. Tento vývoj podlieha tušenému vnútornému metabolizmu, určitým zákonitostiam a princípom. K najdôležitejším patrí princíp komplementarity a princíp kontrastu. K najprestížnejším úspechom posledných dvoch desaťročí v oblasti umenia na Slovensku patrí fakt, že tvorcovia nielen nadväzujú na širšie progresívne línie v hudbe a umení súčasného sveta, ale ich aj spoluformujú.

Aljoša GADUJEV: Laibach – skupina sily a tajemství (výkrik totalitarizmu ze Strední Evropy)

Autor by chcel predstaviť hudobne-umeleckou skupinu ze Slovinska, Laibach, ktorá je najznámejšia slovinská skupina v modernej pop-kultúre. Autor sa snaží čtenáre (a možného posluchače jejich hudby) proviesť históriou vzniku a práce skupiny, jejich hudobnými kritikami a informaciami vysvetľujúcimi porozumenie medzi tradičnými, modernými a postmodernými umeleckými charakteristikami (špeciálne hudbnými), ktoré sa stali dôležitou súčasťou eklektickej kreativity skupiny, známej ako retrogardizmus. Na konci článku prezentuje tiež niektoré svoje vlastné názory na mysterióznu dvojznačnosť skupiny, se ktorou sa pozorovateľ jejich práce a vystúpení často nemôžu vypořádať. Ukazuje, že totalitarizmus, jejich nepoužívanější koncept, spojená s umením ako zrcadlem společnosti a politické organizace (jako stát), lze chápat dvěma způsoby, vycházející z hlubokých etických problémů.

Ivan VOJTAŠŠÁK: Demokratizačný proces v postkomunistických krajinách a katolícka sociálna náuka

Pred niekoľkými rokmi sme zažili revolučné zmeny, ktoré viedli k eliminácii komunistickej ideológie. Tieto zmeny sa udiali aj pričinením kresťanských aktivistov, z ktorých mnohí boli katolíckmi a riadili sa *katolíckou sociálnou náukou*. Táto náuka stojí na desiatich „pilieroch“, ľudskou dôstojnosťou počínajúc a princípom spoločného dobra končiac. Žijeme v dynamickom globalizovanom svete. V našom spoločenskom prostredí vznikajú nové vzťahy, nové zoskupenia a tradičné hodnoty

sú nimi ovplyvňované. Ľudské spoločnosti vykazujú posuny v citlivosti k niektorým hodnotám. Žijeme v zmenenom kultúrnom a historickom rámci. Vo vyspelých krajinách posun hodnôt smeruje k tzv. post-materialistickým hodnotám, v mnohých postkomunistických krajinách sú zmeny nasmerované k hodnotám prežitia alebo smerom k sekulárno-racionalistickému pólu. Je katolícka sociálna náuka schopná byť aj dnes rukoväťou pre angažovaných kresťanov v postkomunistickom prechode k demokracii?

Andrzej PAWLUCZUK: Dôležitosť kresťanskej etiky a etiky podnikania pre spoločenskú zodpovednosť v podnikaní (Corporate Social Responsibility)

V tomto článku je zväzán vliv kresťanskej etiky a etiky podnikania na predstavu spoločenskej zodpovednosti v podnikaní. V prvej časti autor charakterizuje *ľidi dobrej vôle*. Barva pleti, národnosť alebo víra jsou mnohým menej dôležité než osobná etika. Současná osobná etika se často zakládá na Desateru, které je také základem kresťanskej etiky. Definice etiky, její hlavní principy a rozdělení, role vedoucího a pravidla řízení jsou diskutovány ve druhé části. Ve třetí části je posuzován koncept společenské zodpovednosti podnikania. Součástí jsou i příklady společností působících v Polsku.

Eduard MARČEK: Spoločenská zodpovednosť podnikov a ich zapojenie v komunite

Článok sa snaží predstaviť manažérsky koncept tzv. spoločenskej zodpovednosti podnikania a čiastočne sa dotýka aj situácie v tejto oblasti v strednej Európe. Spoločenská zodpovednosť podnikania (CSR) je o integrovaní sociálnych a environmentálnych rozmerov do podnikateľských aktivít firiem, pričom dôraz sa kladie na rôznych stakeholdrov (záujmové skupiny) a ich záujmy. Predstavené sú viaceré rozmery, pozitívne i negatívne stránky CSR. Zdôrazňuje sa dôležitosť a rôzne formy zapojenia sa podnikateľských subjektov do podpory komunit, v ktorých pôsobia. Takéto programy podpory komunity vytvárajú predpoklady pre spoluprácu s neziskovými organizáciami a podporu ich financovania. Ako výzvy pre neziskové organizácie a ich budúcu udržateľnosť sú predstavené aj samofinancovanie a sociálne podnikanie.

BORBÉLY Emese: Spoločenská zodpovednosť podnikania: Budúcnosť v podnikaní alebo podnikanie v budúcnosti?

Svetoví lídri sú pod stúpajúcim tlakom verejnosti zmierniť endemický hlad a chudobu vo svete; dôvera v kapitalizmus a nadnárodné spoločnosti dosahuje svoje minimum. Korporácie musia reagovať. Podniky sa už viac nepýtajú: „prečo?“, ale skôr: „ako?“. Aktivita spoločenskej zodpovednosti podnikania (CSR) ponúkajú odpoveď na túto otázku. Avšak včleniť koncepciu CSR do každodennej reality podnikania nie je vôbec jednoduché, keďže integrácia CSR do podniku je otázkou organizačnej zmeny. Neexistuje firma, ktorá už týmto procesom úspešne prešla a môže ukázať, ako funguje v praxi. A keďže každá firma je jedinečná, musí si vytvoriť svoj vlastný model. CSR dosiahne viditeľné zmeny, iba ak je naplno integrovaná do spoločných princípov a ak tento proces je neustále monitorovaný. Navyše spoločenský úžitok aktivít CSR zostane obmedzený dovtedy, kým oni samé nebudú môcť byť integrované do širších stratégií, v čom by mala zohrať svoju úlohu verejná politika. Cieľom je rozvinúť nový program pre podnikanie, ktorý rešpektuje zamestnancov, akcionárov, spoločnosť a životné prostredie.

Das Flußbuch.

Identität, Kultur, Verantwortung

Dana ČERMAKOVÁ: Identität: Warum bewegt sie uns so?

Man kann den Begriff „Identität“ von drei verschiedenen Perspektiven betrachten. Identität als Bewusstsein seiner selbst, Identität als Authentizität und schließlich Identität als eine Identifikation mit einer Idee oder einer Gruppe. Die dritte Perspektive ist die wichtigste bei interkulturellen Beziehungen und Kontakten. Wir alle nehmen die Welt als in verschiedene „In-Gruppen“ und „Out-Gruppen“ geteilt wahr. Unsere Zivilisation und die Suche nach unserer eigenen Identität basiert auf der Unterscheidung zwischen Menschen, die „die meinigen“ und Menschen, die „die anderen“ sind. Ohne diese Unterscheidung könnten wir nicht unsere eigene Identität finden. Durch diese Unterscheidungen entsteht aber auch das gefährliche schwarz-weiß Denken, das zur Fremdenfeindlichkeit führen kann. Identität als Zugehörigkeitsgefühl zu einer Gruppe wird auch im weiteren Sinne als kulturelle Identität verstanden. Kultur wird hier verstanden als Teil eines Konzepts, das Kultur im Bezug auf eine Person und die Strukturen, in denen diese Person lebt, betrachtet. Kultur wird hier als ein System verstanden, das das Verhalten rechtfertigt. Kulturelle Verschiedenheiten werden durch die Basis der Bewertung, Beurteilung und Verurteilung von Mitgliedern von anderen Gruppen ausgedrückt. Eben wegen dieser Verurteilungen ist es wichtig, so ein Thema zu behandeln. Das Verstehen von Kultur führt uns zu einem schwächeren Urteil über das, was fremd ist und erleichtert so die Interaktion.

Kate Wilson: Ist Berlin in Zentraleuropa?

In diesem Artikel werden die Grenzen von Zentraleuropa anhand der Frage, ob Berlin ein Teil davon ist, hinterfragt. Die kritische Betrachtung der Geschichte der Stadt und die Geschichten von Autoren, die hier lebten, helfen zu bestimmen, ob Berlin ein Anrecht darauf hätte, sich als zentraleuropäische Hauptstadt zu betrachten. Die Antwort hängt von der Definition Zentraleuropas ab. In diesem Artikel wird Zentraleuropa als Platz, wo sich Grenzen überschneiden und Identitäten sich vermischen, gesehen. War das jemals der Fall in Berlin? Wie wahr ist das heute für andere Orte in der Region?

NAGYPÁL Szabolcs: Aktivierung der latenten Engel: WSCF und das ungarische SCM (1895–1930)

Dieser Artikel basiert auf einer Forschung in den Genfer Archiven des WSCFs, sie konzentriert sich auf die frühe Geschichte des ungarischen SCM und bringt drei überraschende Ergebnisse. Erstens, dass die ökumenische Studentenbewegung in Ungarn eine der ersten Bewegungen der Föderation war. Sie war unter den ersten zehn SCMs, die Kontaktbewegungen für den WSCF (seit 1904), und eine der ersten zwanzig SCMs, die als Mitglied in der Föderation aufgenommen wurden (seit 1924). Zweitens ist es bekannt, dass die Zusammenarbeit in den zentraleuropäischen Ländern eine lange Tradition hat, bis ins Jahr 1921 zurück. Trotz der politischen Unterschiede wurde eine starke Tradition durch jährliche WSCF Südosteuropakonferenzen (SEE), wo Freundschaften, Dialog und Wertschätzung zwischen den Nationen, die neben einander leben, aufgebaut und gepflegt wurden, geschaffen. Drittens war Zentraleuropa auch ein Pioniere in der Miteingliederung von römisch-katholischen Bewegungen in die Föderation. Neben Frankreich waren nur in Österreich, der Tschechoslowakei und Ungarn Katholiken als Mitglieder der SCMs akzeptiert. Das ungarische SCM war unter den ersten beiden, wenn nicht das erste, das nicht nur aufgeschlossen war, sondern wo umfassende Ökumene tägliche Praxis war.

Elly RIJNERSE: Erfolgreiche Mitwirkung von Minderheiten und Völkern: Fälle aus Zentral- und Osteuropa.

Von „Government“ zu „Governance“: Vom nationalen Sozialvertrag zum globalen Sozialvertrag

Unter den verschiedenen Positionen und möglichen Strategien von Minderheiten und Völkern in Zentral- und Osteuropa ist das Bedürfnis eines Verlagerens von „Government“ (Konzentration auf die nationale Regierung) hin zu „Governance“ (Miteinbeziehung aller Schichten von öffentlicher Administration sowie von lokalen bis zu weltweit agierenden NGOs) zu erkennen. Die Komplexität dieser Realität wird mit Hilfe des „kosmologischen Dreiecks“, das verschiedene gesellschaftspolitische Szenarios, die derzeit im globalen politischen System konkurrieren, darstellt, diskutiert. Dabei werden drei Formen von sozialen Verträgen betrachtet: der nationale, der globale und der ethnische oder religiöse. Diese bilden die Basis für drei unterschiedliche Sichtweisen der Welt. Im zweiten Teil folgt ein Bericht vom Workshop „Die Rolle von Minderheiten in internationalen und grenzübergreifenden Beziehungen in Zentral- und Osteuropa“. Dieser wurde von der internationalen Gruppe für die Rechte von Minderheiten und der Helsinki-Stiftung für Menschenrechte im Jahr 1998 organisiert, diskutiert und die Schwierigkeiten werden mit Hilfe des „kosmologischen Dreiecks“ analysiert.

Daniel PASTIŘČÁK: Spiritualität der kreativen Prozesse in der Kunst

Der Autor wirft einen genauen Blick auf verborgene Orte, an denen sich künstlerische Kreativität und Spiritualität zu überlappen scheinen. Dabei begibt er sich auf die Suche nach Spuren von Zusammenhängen zwischen Spirituellem und Kreativem, indem er den Prozess der Entstehung eines Kunstwerkes verfolgt. Der Beginn kommt von Logos in der Schöpfung, in der Bibel und in der Kultur, die Inspiration fordert uns auf, spirituelle Fähigkeiten wie Konzentration, Kontemplation und Verehrung zu entwickeln, bei der Umsetzung beschäftigt sich der Künstler mit Symbolen und Mythen und ihren Eigenschaften in Bezug auf Vorstellung, Dramatisierung und Ehre. In allen diesen Bereichen des Prozesses treffen Spiritualität und Kreativität in notwendiger und fruchtbarer Weise aufeinander.

Iva BERANEK: Kunst: Phantasie oder Weltsicht?

Kunst ist ein Teil des Lebens. Wir wissen, dass das Leben nicht neutral ist und wir können dem Leben gegenüber nicht gleichgültig sein. Wenn Kunst analog dazu nicht neutral ist, können wir das durch moralische Aspekte betrachten. Dennoch, ist es nicht ungewöhnlich und überraschend, über Moral in der Kunst zu sprechen, wenn es doch eine Welt ist, wo die Moral oft vernachlässigt und ignoriert wird? Bei der Betrachtung christlicher Kunst wird zwischen christlicher Kunst im weiteren und christlicher Kunst im engeren Sinne, nämlich sakraler oder liturgischer Kunst, unterschieden. Man könnte christliche Kunst im weiteren Sinne als „religiös“ definieren, was sie wirklich ist, wenn sie auf die innere Wahrnehmung der göttlichen Realität angewandt wird. Christliche Kunst sollte eine Frucht des Gebetes sein. Diese Werke nennt Rajmund KUPAREO, ein dominikanischer Theologe, „Werke von mystischer Inspiration“. Christliche Kunst ist nicht nur Kunst, die biblische und oder andere christliche Themen darstellt. Nicht das Thema, sondern der Geist eines Kunstwerkes macht es zu einem christlichen Kunstwerk – oder auch nicht. Die Reichhaltigkeit der Kunst zeigt, dass sie viel mit dem Leben zu tun hat. Leben und Kunst können beide hinausreichen, um den Herrn zu treffen. Und teilweise tun sie das schon.

Peter ŠAJDA: Sind ökumenische Romanschreiber die Hoffnung von Συμπαρανεκρωμενοι? (Eine Studie von Andersens und Kierkegaards Diskussion über die Wichtigkeit einer Lebenssicht in einem Roman)

Der Autor zieht die Aufmerksamkeit des Lesers auf die Konfrontation zwischen H. C. ANDERSEN und S. A. KIERKEGAARD über die Theorie des Romanschreibens. KIERKEGAARD behauptet, dass es in den Romanen von ANDERSEN an Lebenssicht fehlt, die er als notwendige Bedingung für jeden Roman betrachtet. KIERKEGAARD führt die anonyme Leserschaft von Συμπαρανεκρωμενοι, die in den Romanen nach Tiefe, Abgeschlossenheit und die Verbindung zwischen Leben und Tod suchen. Außerdem untersucht der Autor die Begriffe von Abgeschlossenheit sowie den Begriff des ster-

benden Philosophen. Er sieht die Entwicklungsmöglichkeit des ökumenischen Romanschreibens als eine fruchtbare Quelle der Inspiration für Συμπαρανεκρωμενοι.

Zuzana Šicková-Mešková: Text und Bild in verschiedenen Situationen

Die Autorin behandelt verschiedene Positionen und Situationen, in denen Bild und Text vorkommen, die Menschen helfen, sich selbst, die Welt und Gott zu begreifen. Sie erforscht und vergleicht ihre Situation im kulturellen Zusammenhang und sieht die Bibel als Großen Text. Das Wort des Herrn in Bilder umzuwandeln kann ein Problem darstellen, wie man vor allem in den bebilderten mittelalterlichen Manuskripten sieht. Symbole können diese Probleme lösen, indem sie den Inhalt eines Textes im Bildform übertragen. Durch das Aufzeichnen von Ideen werden die Symbole des Textinhaltes in einen Bildinhalt verwandelt. Die Freiheit der Bilder und Gemälde überlebten die Zeit der kommunistischen Diktatur als individuelle Konzepte eines Künstlers oder einer Künstlerin. In der heutigen Kunst haben Text und Bilder eine eigenen Existenz mit einer Betonung auf die Mehrdeutigkeit. Dieser Prozess wird anhand der breiten Spanne von neuen Kunstwerken sichtbar.

Diana Rauchová: Ein Umriss der musikalischen Tendenzen in den 1980ern und 1990ern in der Slowakei und die entscheidenden Faktoren ihrer Entwicklung

Die Kunst am Ende des Millenniums ist charakterisiert durch eine ungewöhnliche Pluralität des Ausdrucks. Neue Elemente unseres Zeitalters können in der Mischung und Fusion von verschiedenen Musikstilen aus Europa, aus der Vergangenheit und der Gegenwart, aus nicht-europäischer Musik, Folklore, Jazz, Rock, Pop und anderer Genres mit der klassischen Musik gesehen werden. Als eine Konsequenz der jüngsten Entwicklungen (kollektive Teilnahme im kreativen Prozess, Produkte von Computerprogrammen) taucht das Phänomen des Verlustes der Urheberschaft eines Kunstwerkes auf. Weitverbreitete Annäherungen zu einer Komposition sind Recycling, Zitieren, Collagen und Anspielungen. Ein anderes charakteristisches Merkmal ist eine Mischung von künstlerischen Disziplinen, was zu einer multimedialen Musik und Kunst führt. In Verbindung mit diesem vielschichtigen Prozess entstehen Gegenreaktionen, die von der jüngsten Generation von Komponisten repräsentiert werden, die auf die Ernsthaftigkeit von künstlerischer Fertigkeit für ein musikalisches Werk und die Urheberschaft bestehen. Diese Entwicklung beruht auf innerer Formveränderung und bestimmten Gesetzen und Prinzipien, vor allem das Prinzip der Ergänzung und das Prinzip des Kontrasts. Eines der wichtigsten charakteristischen Elemente der letzten zwei Dekaden der Kunst in der Slowakei ist die Tatsache, dass Komponisten nicht nur weitere fortschrittliche Linien in der musikalischen und künstlerischen Entwicklung verfolgen, sondern dass sie auch zum Teil ihre Schöpfer sind.

Aljoša GADZIJEV:

Laibach – die Gruppe mit Kraft und Geheimnissen (Schrei des Totalitarismus aus Zentraleuropa)

Der Autor möchte eine slowenische Musikgruppe namens Laibach vorstellen, die die berühmteste slowenische Gruppe der Popkultur ist. Der Autor versucht den Leser (und möglichen Hörer der Musik der Gruppe) durch die Geschichte der Erscheinung und der Arbeit der Gruppe und durch kritische Berichte über sie zu führen. Er liefert einige Informationen, für das grundsätzliche Verständnis von traditionellen, modernen und postmodernen künstlerischen (vor allem musikalischen) Charakteristiken, die ein wichtiger Teil der eklektischen Kreativität der Gruppe sind. Am Ende des Artikels präsentiert er einige seiner eigenen Ansichten über die mystische Zweideutigkeit der Gruppe, die jedem Beobachter ihres Werkes und Auftretens auffällt. Er zeigt, dass Totalitarismus, ihr meistgenutztes Konzept, verbunden mit Kunst als ein Spiegel der Gesellschaft und ihrer politischen Organisation (als ein Staat), auf zwei Arten verstanden werden kann, kommend aus tiefen ethnischen Problemen.

Ivan VOJTAŠŠAK: Demokratisierungsprozesse in den postkommunistischen Ländern und die römisch-katholische Soziallehre

Vor einigen Jahren erlebten wir revolutionäre Umbrüche, die zu dem Fall der kommunistischen Ideologie führten. Das geschah unter anderem mit Hilfe von christlichen Aktivisten, von denen viele Katholiken waren, die von der römisch-katholischen Soziallehre geleitet wurden. Diese Lehre ist auf zehn „Säulen“ aufgebaut, beginnend mit menschlicher Würde bis zum Gedanken des Gemeingutes. Wir leben in einer sich verändernden globalisierten Welt. In unserem sozialen Umfeld erscheinen neue Beziehungen und Gruppierungen und traditionelle Werte werden von ihnen beeinflusst. Menschliche Gesellschaften zeigen gewisse Verschiebungen in ihrer Sensibilität gegenüber Werten. Wir leben in einem veränderten kulturellen und historischen System. In entwickelten Staaten finden die Verschiebungen häufig in Richtung der sogenannten post-materialistischen Werte, in den post-kommunistischen Staaten gibt es Veränderungen hin zu Werten des Überlebens oder zum weltlich-rationalen Pol. Kann die römisch-katholische Soziallehre immer noch ein Leitfaden für sozial engagierte Christen im post-kommunistischen Übergang zu Demokratie sein?

Andrzej PAWLUCZUK: Die Relevanz christlicher und unternehmerischer Ethik für die soziale Verantwortung der Unternehmen (Corporate Social Responsibility)

In diesem Artikel wird der Einfluss von christlicher und unternehmerischer Ethik auf das Konzept der sozialen Verantwortung der Unternehmen (CSR) betrachtet. Zuerst charakterisiert der Autor die sogenannten „Menschen guten Willens“. Dabei ist Hautfarbe, Nationalität und Glaube viel weniger wichtig als die persönliche Ethik.

Diese persönliche Ethik ist oft auf den zehn Geboten, die auch den Grundstein der christlichen Ethik bilden, begründet. Die Definitionen von Ethik, ihre wichtigsten Grundsätze und Klassifikationen, die Rolle von Vorbildern und Verhaltenskodex werden im zweiten Teil des Artikels diskutiert. Im dritten Teil werden das Konzept der CSR und einige Beispiele von polnischen Firmen betrachtet.

Eduard MARČEK: Soziale Verantwortung der Unternehmen und die Beteiligung in Gemeinden

Dieser Artikel versucht, einen Leitfaden für die sogenannte Corporate Social Responsibility (soziale Verantwortung der Unternehmen) zu präsentieren und behandelt dabei insbesondere die Situation in Zentraleuropa. Bei CSR geht es darum, soziale und ökologische Aspekte als Teil der Unternehmensstrategie zu betrachten, während man auch die Interessen der Teilhaber berücksichtigt. Verschiedene Dimensionen, gute und schlechte Seiten von CSR werden beschrieben. Schließlich wird die Wichtigkeit der Involvierung der Firmen in die Gemeinden und verschiedene Formen, in denen das geschehen kann, betrachtet. Solche Programme schaffen auch die Vorbedingungen für eine Zusammenarbeit mit Non-Profit-Organisationen und ihrer finanziellen Unterstützung. Außerdem werden Selbstfinanzierung und soziales Unternehmertum als Herausforderung für Non-Profit Organisationen und ihre zukünftiges Bestehen präsentiert.

BORBÉLY Emese: Soziale Verantwortung der Unternehmen – Unternehmenszukunft oder Zukunftsunternehmen?

Die Herrschenden der Welt befinden sich unter wachsendem öffentlichen Druck, ländliche Armut und Hungersnöte zu lindern. Das Vertrauen in den Kapitalismus und die multinationalen Konzerne hat einen neuen Tiefstand erreicht. Konzerne müssen reagieren, Unternehmen fragen nicht mehr warum, sie fragen wie. Die Verfahren der *Corporate Social Responsibility* (CSR) bieten eine Antwort auf diese Frage. Aber es ist nicht immer leicht, das CSR Konzept im Firmenalltag umzusetzen, nachdem das Integrieren von CSR in eine Firma auch organisatorische Veränderungen betrifft. Es gibt keine Firma, die es schon erfolgreich umgesetzt hat und jetzt genau vorzeigt, wie es geht. Nachdem jede Firma einzigartig ist, muss auch jede Firma ihren eigenen Weg finden. CSR macht nur dann einen sichtbaren Unterschied, wenn es ganz in die Firmengrundsätze integriert und der Prozess fortlaufend beobachtet wird. Außerdem werden die sozialen Nutzen beschränkt bleiben, wenn sie nicht in weitere Strategien eingebettet werden, hier muss sicher auch die öffentliche Politik eine Rolle spielen. Das Ziel ist es, eine neue Agenda, die Beschäftigte, Aktionäre, Umwelt und die Gesellschaft behandelt, für Unternehmen zu entwickeln.

Książka rzeka.

Tożsamość, kultura, odpowiedzialność

Dana ČERMAKOVÁ: Tożsamość: Dlaczego prouza nas

tak często?

Istnieje potrzeba, aby spojrzeć na termin 'tożsamość' z trzech różnych perspektyw: tożsamość jako świadomość samego siebie, tożsamość jako autentyczność i wreszcie tożsamość jako identyfikacja z ideą lub grupą. Dla relacji i kontaktów międzykulturowych najważniejsze jest trzecie spojrzenie. Świat postrzegany jest jako podzielony na kliki. Nasza cywilizacja i poszukiwanie własnej tożsamości oparte są na dzieleniu ludzi na 'swoich' i 'tych innych'. Bez tego podziału niemożliwe byłoby odnalezienie własnej tożsamości. Również dzięki temu możemy uniknąć niebezpiecznego czarno-białego patrzenia na świat, czyli ksenofobii. Tożsamość w znaczeniu przynależności do grupy jest rozumiana jako tożsamość kulturowa w szerokim znaczeniu. Kultura oznacza tutaj część pojęcia, które stawia kulturę obok osoby i struktur w jakich żyje ta osoba. Kultura to system, który uzasadnia nasze zachowanie. Różnice kulturowe są wyodrębniane na podstawie oceny, osądu i potępienia przez członków innych grup. Konieczne jest zajęcie się poziomem osądu i uzasadnienia. Zrozumienie kultury prowadzi nas do łagodniejszego osądu tego, co jest obce, a to ułatwia wzajemne relacje.

Kate WILSON: Czy Berlin leży w Europie Środkowej?

Artykuł próbuje określić granice Europy Środkowej poprzez pytanie, czy Berlin jest jej częścią. Krytyczne spojrzenie na historię miasta i słuchanie opowiadań pisarzy, którzy tam mieszkali, pomaga w ustaleniu, czy Berlin mógłby się ubiegać o to, aby być stolicą Europy Środkowej. Odpowiedź zależy od tego, w jaki sposób definiujemy centrum: tutaj Europa Środkowa jest miejscem, gdzie granice krzyżują się, a tożsamości łączą i scalają. Czy tak kiedykolwiek było w Berlinie? Czy dzieje się tak obecnie w innych miejscach w regionie?

NAGYPÁL Szabolcs: Ozywianie ukrytych aniołów: WSCF i węgierski SCM (1895–1930)

Artykuł powstał na podstawie badań genewskich archiwów WSCF-u i koncentruje się na wczesnej historii węgierskiego SCM-u, uzyskując trzy zaskakujące rezultaty. Po pierwsze, studencki ekumeniczny ruch na Węgrzech jest jednym z pierwszych w Federacji. Wśród pierwszych dziesięciu SCM (od 1904 r.) istniały organizacje kontaktowe z WSCF, a jedna z pierwszych dwudziestu (od 1924 r.) została stowarzyszona

z Federacją. Po drugie, faktem jest tradycja współpracy państw Europy Środkowej sięgająca 1921 roku. Dzięki corocznym konferencjom WSCF dla Europy Południowo-Wschodniej, aby budować i utrzymać przyjaźń, dialog i zrozumienie pomiędzy narodami, których przeznaczeniem było żyć obok siebie w tej części świata, pomimo różnic politycznych narodziła się głęboka tradycja. Po trzecie, Europa Środkowa była pionierem we włączeniu Rzymskich Katolików do Federacji. W latach dwudziestych oprócz Francji tylko Austria, Czechosłowacja i Węgry przyjęły Rzymskich Katolików jako członków SCM. Wynika z tego, że węgierski SCM był jedną z dwóch pierwszych stowarzyszonych organizacji, jeśli nie pierwszą, gdzie wolny od uprzedzeń ekumenizm na pełną skalę był na porządku dziennym.

Elly RIJNERSE: Efektywne uczestnictwo mniejszości i narodu: Przypadki ze Środkowej i Wschodniej Europy. Od 'rządu' do 'rządzenia': Od 'narodowego społecznego kontaktu' do 'globalnego społecznego kontaktu'.

Wśród różnorodności pozycji i możliwych strategii mniejszości i narodu w Środkowej i Wschodniej Europie istnieje potrzeba przesunięcia od 'rządu' (koncentracja na rządzie krajowym) do 'rządzenia' (włączenie do sprawowania władzy wszystkich szczebli administracji publicznej, jak również organizacji pozarządowych, od lokalnego do globalnego poziomu). Kompleksowość tej rzeczywistości jest rozważana przy pomocy Kosmologicznego Trójkąta, który identyfikuje polityczno – instytucjonalne scenariusze konkurujące obecnie w globalnym systemie politycznym. Trójkąt wyróżnia trzy formy kontaktów społecznych: narodowy, globalny i etniczny lub religijny. Tworzą one podstawy trzech różnych 'Poglądów na świat'. W drugiej części artykułu analizowane są przy pomocy Trójkąta Kosmologicznego problemy oraz przedstawiony jest raport z warsztatu „Rola mniejszości w międzynarodowych i przygranicznych relacjach w Środkowej i Wschodniej Europie” zorganizowanego przez Międzynarodową Grupę Praw Mniejszości (Minority Rights Group International) i Helsińską Fundację Praw Człowieka w 1998 roku.

Daniel PASTIRČÁK: Duchowość kreatywnych procesów w sztuce

Autor przygląda się z bliska mrocznym miejscom, gdzie artystyczna kreatywność i duchowość wydają się zająć. Podążając od samego początku za procesem artystycznej aktywności poprzez stan inspiracji, aż do realizacji, poszukuje związku pomiędzy duchowością i twórczością. Początek pochodzi od Logos w kreacji, w Piśmie Świętym i kulturze, inspiracja wzywa, abyśmy rozwinęli duchową dyscyplinę koncentracji, kontemplacji i uwielbienia, natomiast podczas realizacji artysta ma do czynienia z symbolem i mitem oraz jego właściwościami wyobraźni, dramatyzowania i chwały. We wszystkich tych sferach duchowość i kreatywność spotykają się w zbliżeniu, które jest konieczne i owocne.

Iva BERANEK: Sztuka: fantazja czy poglad na świat?

Sztuka jest częścią życia. Wiemy, że życie nie jest neutralne, a my nie możemy pozostać wobec niego obojętni. Jeżeli w podobny sposób sztuka nie jest neutralna, możemy ją postrzegać poprzez moralne aspekty. Jednakże, czyż nie jest nieoczekiwanym i zaskakującym mówić o moralności w sztuce w świecie, gdzie moralność jest często zaniebywana i ignorowana? Kiedy mówimy o sztuce chrześcijańskiej, oddzielamy sztukę chrześcijańską w szerokim znaczeniu od sztuki chrześcijańskiej w wąskim znaczeniu – sztuki sakralnej lub liturgicznej. Niektórzy zdefiniowaliby sztukę chrześcijańską w szerokim znaczeniu jako ‘religijna’, którą w rzeczywistości jest, jeżeli odnosi się do wewnętrznego postrzegania boskiej rzeczywistości. Sztuka chrześcijańska powinna być owocem modlitwy. Rajmund KUPAREO, dominikański ksiądz nazywa tego rodzaju prace „pracami mistycznej inspiracji”. Sztuka chrześcijańska to nie tylko ta, która podejmuje biblijne lub inne chrześcijańskie tematy. Nie temat, ale duch pracy artystycznej czyni ją chrześcijańską lub niechrześcijańską. Bogactwo sztuki pokazuje jak wiele wspólnego ma ona z życiem. Zarówno życie jak i sztuka mogłyby wyciągnąć rękę do spotkania z Panem. Do pewnego stopnia – w zależności od ludzi – już to robią.

Peter ŠAJDA: Czy ekumeniczni powieściopisarze sa nadzieja

Συμπαρανεκρωμενοι?

(Studium dyskusji Andersena i Kirkegaarda dotyczące wagi życiowego spojrzenia w powieści)

Autor zwraca uwagę czytelnika na konfrontację pomiędzy ANDERSENEM i KIRKEGAARDEM dotyczącą teorii powieściopisarstwa. KIRKEGAARD twierdzi, że powieściom ANDERSENA brakuje prawdziwego życiowego spojrzenia, co według KIRKEGAARDA jest koniecznym elementem każdej powieści. KIRKEGAARD wprowadza anonimowego czytelnika *Συμπαρανεκρωμενοι*, który szuka w powieściach głębi, obiektywizmu i połączenia życia ze śmiercią. Autor dogłębnie analizuje motyw obiektywizmu oraz umierającego filozofa. Sugeruje on potencjał ekumenicznego powieściopisarstwa jako owocnego źródła inspiracji dla *Συμπαρανεκρωμενοι*.

Zuzana ŠICKOVÁ-MEŠKOVÁ: Tekst i obraz w różnych sytuacjach

Autorka podejmuje temat różnorodnych pozycji obrazu i tekstu w kulturze, która pomaga ludziom realizować siebie, świat i Boga. Odkrywa i porównuje ich funkcję w kulturalnym aspekcie, kładzie nacisk na Biblię jako Wielki Tekst. Problem przekształcenia boskiego Słowa w obraz widoczny jest głównie w średniowiecznych iluminowanych rękopisach. Symbole rozwiązują go poprzez przedstawienie znaczenia tekstu w formie obrazu. Poprzez niesienie idei, symbole zamieniają wiadomość tekstową na wiadomość obrazkową. Wolność obrazu i wizerunku przetrwała czas dyktatury komunistycznej jako indywidualna koncepcja artysty. W dzisiejszej sztuce słowo i obraz egzystują indywidualnie z akcentem na pluralizm ich znaczeń. Ten proces jest ukazywany poprzez szeroką rozpiętość nowych stylów w sztuce.

Diana RAUCHOVÁ: Zarys tendencji muzycznych w latach 80' i 90' na Słowacji oraz determinanty ich rozwoju

Sztuka końca tysiąclecia charakteryzuje się niezwykłą różnorodnością ekspresji. Nowe elementy naszego wieku są widoczne w mieszanke różnorodnych stylów europejskiej muzyki dawnej i współczesnej, muzyki spoza Europy, folkloru, jazzu, rocka, popu i innych gatunków łącznie z muzyką klasyczną. Konsekwencją najnowszych osiągnięć (współuczestnictwo w procesie tworzenia, programy komputerowe) jest zjawisko utraty autorstwa. Powszechne podejście do utworu obejmuje przetwarzanie, cytowanie, kolaż i aluzję. Inną charakterystyczną cechą jest łączenie dyscyplin artystycznych, co prowadzi do multimedialnej muzyki i sztuki. Ten wielopoziomowy proces budzi reakcję najmłodszej generacji kompozytorów, którzy domagają się poważnego podejścia do artystycznego mistrzostwa muzycznej twórczości oraz do autorstwa. Proces ten jest przedmiotem wewnętrznych przemian oraz pewnych praw i zasad, a zwłaszcza zasad uzupełniania się i kontrastu. Jedną z najważniejszych cech dwóch ostatnich dekad w słowackiej sztuce jest fakt, iż kompozytorzy nie tylko łączą szerokie postępowe linie muzyki i artystycznego rozwoju współczesnego świata, ale również są ich współtwórcami.

Aljoša GADŽIJEV: Laibach – grupa siły i sekretów (krzyk totalitaryzmu z Europy Środkowej)

Autor prezentuje muzyczno-artystyczną grupę ze Słowenii, która wciąż jest najpopularniejszą słoweńską grupą pop kultury znaną na całym świecie. Autor próbuje poprowadzić czytelnika (a być może i słuchacza muzyki wykonywanej przez zespół) poprzez historię jej wystąpień i pracy, krytyczne recenzje na ich temat, a także informacje wyjaśniające podstawowe znaczenie tradycyjnych, nowoczesnych i postmodernistycznych elementów artystycznych (a zwłaszcza muzycznych), które były ważną częścią ich eklektycznej twórczości znanej jako *retrogardism*. Pod koniec artykułu przedstawia on również własne poglądy na zagadkową wieloznaczność grupy, z którą ma do czynienia każdy, kto zetknął się z ich twórczością. Udowadnia on, że totalitaryzm, będący najczęściej wykorzystywaną przez nich koncepcją, połączony ze sztuką jako lustro społeczeństwa i organizacji politycznych, powinien być rozumiany na dwa sposoby wynikające z głębokich, etycznych problemów.

Ivan VOJTAŠŠÁK: Proces demokratyzacji w krajach postkomunistycznych a społeczna doktryna Kościoła Katolickiego

Kilka lat temu doświadczyliśmy rewolucyjnych zmian, które doprowadziły do eliminacji ideologii komunistycznej. Stało się tak między innymi dzięki chrześcijańskim działaczom, spośród których wielu należało do Kościoła Rzymskokatolickiego i kierowało się *Spółeczno nauko Kościoła Katolickiego*. Nauka ta oparta jest na dziesięciu filarach zaczynając od ludzkiej godności i kończąc na idei wspólnego dobra. Żyjemy w dynamicznym zglobalizowanym świecie. W układzie społecznym powstają nowe relacje i ugrupowania, które wpływają na tradycyjne wartości, wobec których zmienia się społeczna wrażliwość. Żyjemy w strukturach zmienionych kulturowo i historycznie. W krajach rozwiniętych ważniejsze stają się wartości tzw. post-materialistyczne, natomiast w wielu krajach postkomunistycznych następują zmiany w kierunku przetrwania lub świeckiego racjonalizmu. Czy Społeczna nauka Kościoła Katolickiego wciąż może być przewodnikiem dla społecznie zaangażowanych chrześcijan w postkomunistycznym dążeniu do demokracji?

Andrzej PAWLUCZUK: Znaczenie etyki: chrześcijańskiej i biznesu, dla odpowiedzialnego biznesu

Artykuł ukazuje wpływ etyki chrześcijańskiej i biznesu na koncepcję biznesu odpowiedzialnego. Autor w pierwszej części podaje charakterystykę ludzi dobrej woli, wychodząc z założenia, że drugorzędny jest kolor skór, narodowość, wiara człowieka, a bardziej istotne są jego wartości etyczne, oparte często na dekalogu, który jest podstawą etyki chrześcijańskiej. W drugiej części charakteryzuje etykę biznesu, przedstawiając główne zasady, podstawowe podziały, znaczenie kodeksu etycznego oraz roli lidera. Ostatnia część jest poświęcona zagadnieniu odpowiedzialnego biznesu (OB). Autor podaje definicję OB, jego istotę, a także zamieszcza przykłady działań mieszczących się w koncepcji OB oraz firm prowadzących działalność na terenie Polski.

Eduard MARČEK: Społeczna odpowiedzialność i środowiskowe zaangażowanie przedsiębiorstw

Artykuł prezentuje kierowniczą koncepcję tzw. odpowiedzialnego biznesu i dotyczy sytuacji w Europie Środkowej. Odpowiedzialny biznes (OB) to włączenie społecznych i środowiskowych aspektów do operacji przeprowadzanych przez przedsiębiorstwa, przy jednoczesnym braniu pod uwagę udziałowców i ich zysków. Opisanych jest kilka wymiarów OB, jego pozytywne i negatywne strony. Autor skupia się także na tym, jak ważne jest społeczne zaangażowanie przedsiębiorstw. Programy społecznego zaangażowania tworzą wstępne warunki dla współpracy z organizacjami nienastawionymi na zyski oraz wsparcie dla ich finansowania. Przedstawione są także samofinansujące się i społeczne przedsięwzięcia jako

wyzwania dla organizacji non profit i ich przyszłej równowagi.

BORBÉLY Emese: Odpowiedzialny biznes: biznes przyszłości czy przeszłość biznesu?

Światowi przywódcy żyją pod wzrastającą publiczną presją, aby zmniejszyć powszechny głód i biedę na wsi na całym świecie. Wiara w kapitalizm i wielonarodowe przedsiębiorstwa sięga już dna. Korporacje muszą zareagować. Przedsiębiorstwa nie pytają już „dlaczego”, pytają „jak”. Założenia Odpowiedzialnego biznesu (OB) dają odpowiedź na to pytanie. Jednakże nie jest łatwo wprowadzić do dzisiejszego biznesu koncepcję OB, ponieważ wiąże się to z koniecznością zmian organizacyjnych. Nie istnieje jeszcze przedsiębiorstwo, które odniosło w tym sukces i mogłoby przedstawić zasady działania. Ponieważ każda firma jest jedyna w swoim rodzaju, dlatego też każda musi znaleźć swój własny sposób. Działanie OB będzie widoczne tylko wtedy, jeżeli będzie w pełni zintegrowane z priorytetami przedsiębiorstwa, a proces będzie podlegał ciągłemu monitoringowi. Społeczne korzyści zasad OB pozostaną ograniczone, jeżeli OB nie zostanie włączony do szerszych strategii. Polityka społeczna ma tutaj do odegrania dużą rolę. Celem jest ustalenie dla biznesu nowych zasad, które respektowałyby personel, akcjonariuszy, społeczeństwo i środowisko.

Folyókönyv.

Önazonosság, kultúra, felelősség

Dana ČERMAKOVÁ: Miért indít meg bennünket annyira az önazonosság?

Három különféle szempontból szükséges az „önazonosság” kifejezést szemügyre venni: önazonosság mint az öntudatunk, önazonosság mint hitelesség, és végül önazonosság mint azonosulás egy eszmével vagy csoporttal. A kultúrák közti kapcsolatok szempontjából a legfontosabb a harmadik szempont. A világot valamennyien befogadó vagy kizáró csoportokra osztva képzeljük el. Hovatartozásunk keresése és civilizációnk azon alapul, hogy az embereket mint „a mieink”-et és „azokat, ott”, megkülönböztetjük egymástól. E különbségtétel nélkül lehetetlen lenne megtalálni saját hovatarozásunkat. Ugyanennek köszönhetően elkerülhetjük a veszélyes, idegengyűlölő fekete-fehér látásmódot. Mi több, az önazonosságot egy csoporthoz tartozásként értelmezve tágabb értelemben kulturális hovatarozásnak is fölfoghatjuk. A kultúrát itt egy olyan elmélet részeként értelmezzük, mely az ember körüli kultúrát elrendezi, és olyan szerkezetként, melyben egy ilyen ember él. A kultúra emez olvasatban a viselkedésünket igazoló rendszer. Ekkor a más csoportok tagjainak értékelése, megítélése és magyarázata alapján fejezzük ki a kulturális különbségeket. Éppen a megítélés és a jogalap szintjén szükséges egy ilyen témával foglalkozni. A kultúra megértése vezet bennünket arra, hogy szelídebben ítéljük meg, mi az idegen; és ez megkönnyíti az egyszerűbb értekezést.

Kate Wilson: Közép-Európában van-e Berlin?

A cikk Közép-Európa határait szándékozik próba alá venni, méghozzá úgy, hogy fölteszi a kérdést: része-e Berlin Közép-Európának. A város történetének kritikai olvasata és néhány ott élt író történeteinek fölidézése segít megállapítani, nevezheti-e magát Berlin egy közép-európai fővárosnak. A válasz attól függ, hogyan határozzuk meg a „közep”-et; itt Közép-Európának ama helyet tekintjük, ahol a határok egymást metszik, az azonosságtudatok pedig egybeolvadnak. Érvényes volt ez valaha is Berlinre? Mennyiben érvényes a mai régió egyéb területeire?

NAGYPÁL Szabolcs: A lappangó angyalok megelevenítése: a WSCF és a magyar keresztény diákmozgalom (1895–1930)

A Keresztény Diákok Világszövetsége (WSCF) genfi levéltárában végzett kutatáson alapuló cikk a magyar keresztény diákmozgalom korai történetére összpontosít, és három meglepő eredménnyel szolgál. Először is: a magyar ökumenikus diákmozgalom egyike a WSCF első mozgalmainak. 1904 óta az első tíz olyan keresztény diákmozgalom közt van, amely a WSCF-fel kapcsolatban áll, és része ama húsz keresztény diákmozgalomnak, amelyet elsőként vettek föl a WSCF-be (1924-ben). Másodsor: tény, hogy a közép-európai országok együttműködésének régi hagyományai vannak, egészen 1921-től. A politikai különbségek ellenére erős hagyományt teremtettek a WSCF éves délkelet-európai konferenciái (WSCF–SEE). Megépítették és fönntartották a barátságot, párbeszédet és megbecsülést ama népek közt, akiknek a világ e részén egymás mellett élni rendeltetett. Harmadsorban: Közép-Európának mindig is úttörő szerepe volt a római katolikusok WSCF-be vonásában. A húszas években Franciaországon kívül csak Ausztriában, Csehszlovákiában és Magyarországon vettek föl római katolikus tagokat a diákmozgalmakba. Ily módon a magyar keresztény diákmozgalom a WSCF-ben az első két olyan fölvetett mozgalom közt volt (ha nem épp a legelső), ahol nemcsak az elfogulatlan, hanem a szándékoltan teljes körű ökumenizmus volt gyakorlatban.

Elly RIJNIESE: A kisebbségek és népek hatékony együttműködése. Példák Közép-Európától Kelet-Európaig. A „kormányzat”-tól a „kormányzás”-ig és a „nemzeti társadalmi egyezmény”-től a „globális társadalmi egyezmény”-ig

A közép- és kelet-európai kisebbségek és népek helyzetének és lehetséges stratégiáinak sokszínűsége közepett váltásra van szükség. Váltásra „kormányzat”-ról (melynek jelentése a nemzeti kormányra szűkül) „kormányzás”-ra (amely a helyitől a globális szintig magában foglalja a közigazgatás minden szintjét csakúgy, mint a nem-kormányzati szerveket). A szerző e valóság összetettségét a kozmológiai háromszög segítségével taglalja, amellyel számos, a jelen globális politikai helyzetben versengő politikai-intézményi forgatókönyvet azonosít. A társadalmi szerződéseknél három fajtáját különbözteti meg, a nemzetit, a globálist, valamint az etnikait avagy vallásit. Ezek három különböző „világnézet” alapját alkotják. A cikk második felében *A kisebbségek szerepe a közép- és kelet-európai nemzetközi és határon túli kapcsolatokban* című tanulmány beszámolóját vitatja meg, amelyet a *Minority Rights Group International* és a *Helsinki Foundation for Human Rights* szervezett 1998-ban. A kérdéseket a kozmológiai háromszög segítségével elemzi.

Daniel PASTIRČÁK: A művészi teremtésfolyamat lelkisége

A szerző közelről vesz szemügyre olyan többértelmű eseteket, melyekben a művészi teremtőkészség és a lelkiség egymást fedni látszik. A művészi tevékenység folyamatát a beavatástól az ihlet állapotán át a megvalósítás munkájáig követve kutatja az összefüggés nyomait a „lelki” és a „teremtő” között. A beavatás a teremtés, az írás és a kultúra Igéjétől van. Az ihlet az összpontosítás, elmélkedés és imádság lelki tudományainak kimunkálására hív el. A megvalósítás során a művész jelképpel és mítosszal dolgozik, valamint a képzelet, dramatizálás és dicsőség minőségeivel. A lelkiség és teremtőkészség mindezen területeken szükségszerűen és gyümölcsözően egyesül.

Iva BERANEK: Művészet: képzelet avagy világnézet?

A művészet életünk része. Tudjuk, hogy az élet nem semleges, és nem viszonyulhatunk hozzá közömbösen. Ha, ehhez hasonlóan, a művészet sem semleges, akkor a művészetet erkölcsi szempontból is vizsgálhatjuk. Nem váratlan és meglepő, mindazonáltal, a művészet erkölcsiségéről szólni egy olyan világban, ahol az erkölcsöt gyakran mellőzik, elhanyagolják? Amikor keresztény művészetéről beszélünk, a tágabb értelemben vett keresztény művészetet megkülönböztetjük a szűkebb értelműtől, amely a szent vagy liturgikus művészet. Némelyek a keresztény művészetet tágabb értelemben „vallásos”-ként határoznák meg, mely igaz is, ha az isteni valóság benső megértésére alkalmazzuk. A keresztény művészet az imádság gyümölcse kell hogy legyen. Effajta termékeket nevez a domonkos Rajmund KUPAREO a „misztikus sugalmazás termékei”-nek. Nem csak az a keresztény művészet, amely bibliai vagy más keresztény témákhoz nyúl. Nem a téma, hanem a műalkotás lelkülete teszi valakinek az alkotását kereszténnyé vagy nem-kereszténnyé. A művészet gazdagsága azt mutatja, hogy sok köze van az élethez. A művészet, csakúgy, mint az élet, kiterjedhet a találkozásig az Úrral. Bizonyos mértékig — az emberektől függően — már terjed is.

Peter ŠAJDA: Ökumenikus regényírók: a

Συμπαρανεκρωμενοι reménysége?

(Tanulmány Andersen és Kierkegaard vitájáról az életszemlélet fontosságáról a regényben)

A cikk írója az ANDERSEN és KIERKEGAARD közti, a regényírás elméletét illető szembenállásra hívja föl az olvasó figyelmét. KIERKEGAARD szerint ANDERSEN regényeiből hiányzik az *életszemlélet*, melyet ő minden regény szükséges föltételének tart. KIERKEGAARD bevezeti a *Συμπαρανεκρωμενοι* névtelen olvasóközönségét, amely a regényben a mélységet, elfogulatlanságot és az élet-halál összefüggést keresi. A továbbiakban a szerző az *elfogulatlanság*, és a *halódó filozófus* eszméjét vizsgálja. A *Συμπαρανεκρωμενοι* ihletének termékeny forrásaként az ökumenikus regényírás lappangó lehetőségét ajánlja.

Zuzana Šicková-Mešková: Szöveg és kép különböző helyzetei

A szerző a kultúrában különféleképpen elhelyezkedő képekről és szövegekről ír, amelyek az embereknek segítenek önmaguk, a világ és Isten fölismerésében. Kulturális szempontból deríti föl és veti össze funkciójukat, nagy értéket tulajdonítva a Bibliának mint „nagy szöveg”-nek. Isten Igéjét képpé alakítani gondot okozhat, mint ahogy főként a díszes középkori kéziratokon látjuk. A jelképek oldhatják meg e gondokat azáltal, hogy a szövegösszefüggést képpé alakítják. A jelképek eszmék rögzítése által alakítják egy szöveg közlendőjét képes üzenetté. A kép és képzet szabadsága mint az alkotó egyéni fölfogása élte túl a kommunista elnyomást. A mai művészetben a szövegnek és képnek önálló léte van, jelentésük többelvűségét is hangsúlyozva. E folyamat az új művészeti stílusok széles ívében is megmutatkozik.

Diana Rauchová: Vázlat az 1980-as és 1990-es évek szlovák zenei irányzatairól és fejlődési tényezőiről

Az évezred végi művészetet a kifejezőmódok sokszínűsége jellemzi. Korunk elemei megtalálhatóak a múlt és jelenkori európai, Európán kívüli népzene, jazz, rock, pop és a komolyzene keveredésében, összeolvadásában. Az újabb fejlemények (csoportos részvétel az alkotófolyamatban, a számítógépes programok termékei) következtében fölmerülő jelenség a műtermék szerzőségének hiánya. A zeneszerzésben általánosan alkalmazott módszerek a visszatérések, idézetek, kollázsok és utalások. Másik jellegzetesség a művészeti ágak keveredése, ami multimédiás zenéhez és művészethez vezet. E sokrétegű folyamattal szemben ellenállás ébred, amelyet a zeneszerzők legifjabb nemzedéke képvisel. Ők ragaszkodnak a zenei termék művészi fölényének komolyságához és magához a szerzőséghez. E fejlődés belső anyagcserének, bizonyos törvényeknek és elveknek van kitéve, mindenekelőtt a kiegészítés elvének és az ellentét elvének. A szlovák művészet legutóbbi két évtizedének egyik legfontosabb jellemzője az, hogy a zeneszerzők nem csupán csatlakoznak a kortárs világ tágabb zenei és művészi fejlődésének progresszív irányzataihoz, hanem együtt is munkálkodnak rajtuk.

Aljoša Gadrijev: Laibach: az erő és a titkok együttese (a közép-európai önkényuralom üvöltése)

A szerző a szlovén zenei-művészeti csoportot, a *Laibach*ot mutatja be, mely (még mindig) a világszerte leghíresebb szlovén csapat a „könnyűzenében”. A szerző megpróbálja végigvezetni az olvasót (és az együttes zenéjének lehetséges hallgatóját) a csapat megjelenésének, munkájának történetén és a róluk szóló kritikai írásokon. Megkísérli megértetni a hagyományos, modern és posztmodern művészeti (főként zenei) jellemvonásokat, amelyek fontos részei a csapat eklektikus, retrogárd alkotómunkájának. Cikke végén a szerző kifejti néhány saját nézetét az együttes rejtélyes kétértelműségéről, melyet bárki fölismerhet, aki művüket, megjelenésüket tanulmányozza. Megmutatja, hogy az önkény (amely a legtöbbet használt eszméjük) a művészettel összefüggésben (mely a társadalom tükre) és politikai szervezetével összefüggésben (mely az állam) kétféle módon értelmezhető, a súlyos erkölcsi helyzetből kifelé kászálódva.

Ivan VOJTAŠŠÁK: A posztkommunista országok demokratizálódási folyamata és a római katolikus társadalmi tanítás

Néhány évvel ezelőtt forradalmi változásokat tapasztalhattunk, amelyek a kommunista ideológia visszaszorításához vezettek. Ennek megtörténtehez keresztény aktivisták is hozzájárultak. Köztük sok római katolikus volt, akiket a saját egyházuk társadalmi tanítása vezetett. E tanítás tíz pilléren nyugszik, kezdve az emberi méltóságon, egészen a közös jó eszméjéig. Dinamikus, globalizált világban élünk, társadalmi berendezkedésünkben új viszonyok, új csoportozatok jönnek létre, és befolyásolják a hagyományos értékeket. Az emberi társadalmak érzékenysége az értékekre érezhetően változik. Változó kulturális és történelmi berendezkedésben élünk. A fejlett országokban az értékek a posztmaterialista értékek irányába tolnak, míg a posztkommunista országokban ezen értékek a túlélés, illetve a világi-racionális pólus felé mozdulnak el. Lehet-e még a római katolikus társadalmi tanítás a társadalmilag elkötelezett keresztények útmutatója a posztkommunizmusból a demokráciába vezető úton?

Andrzej PAWLUCZUK: A keresztény erkölcsstan és az üzleti erkölcsstan jelentősége a közösség társadalmi felelősségére

A cikk a keresztény és az üzleti erkölcsstan befolyásával foglalkozik a közösségi társadalmi felelősségre. Első részében a szerző a jóhiszemű embereket jellemzi. A bőségin, nemzetiség, hit sokkal kevésbé fontos, mint a személy erkölcsé. Utóbbi, a személyi erkölcsstan gyakran a tízparancsolaton nyugszik, amely a keresztény erkölcsstannak is a talpköve. A cikk második része taglalja az erkölcsstan meghatározásait, főbb elveit és osztályzását, valamint a vezető szerepét és a vezetés törvényeit. A harmadik rész a közösségi társadalmi felelősség eszméjéről szól. A szerző a meglátásait néhány, Lengyelországban működő vállalat példáján keresztül mutatja be.

Eduard MARČEK: Vállalatok társadalmi felelőssége és részvétele a közösségi életben

A cikk a közösségi társadalmi felelősségnek egyfajta vezetői elképzelését mutatja be, melynek kapcsán kitér a közép-európai helyzetre is. A közösségi társadalmi felelősség célja az, hogy egy vállalat üzleti műveleteibe társadalmi és környezeti szempontokat is bevonjon, miközben a részvényeseket és azok érdekeiket is szem előtt tartja. A szerző leírja a közösségi társadalmi felelősség néhány dimenzióját, előnyét és hátrányát, s végül a hangsúlyt a vállalatok közösségi részvételének fontosságára és különféle módjaira helyezi. A közösségi részvételi programok a non-profit szervezetekkel együttműködés és költségviselésük támogatásának előfeltételeit is megteremtik. A szerző elénk tárja egy önffinanszírozó és társadalmi vállalkozás lehetőségét, mely a non-profit szervezeteknek és fönntarthatóságuknak kihívást jelent.

BORBÉLY Emese: Közösségi társadalmi felelősség: az üzlet jövője vagy a jövő üzlete?

A vezető beosztású emberekre világszerte egyre növekvő társadalmi nyomás nehezedik amiatt, hogy az éhínség és a szegénység nem csökken a fejlődő országokban. Ez ingatta meg az embereknek a kapitalizmusba és a multinacionális cégekbe vetett bizalmát. A gazdasági társaságoknak valahogyan reagálniuk kell erre a jelenségre. Az üzleti életben ugyanis már nem az a fő kérdés, hogy „miért”, hanem hogy „hogyan”. Egy lehetséges megoldás az volna, ha a vállalatok komolyan vennék társadalmi felelősségüket. Ez azonban a gyakorlatban nehezen megvalósítható, mert a gazdasági társaságok komoly szervezeti átalakulását követelné meg. Mivel még egyetlen cég sem járta be teljesen ezen utat, a társaságok számára nincs még követhető példa. A cégek önállósága és különbözősége miatt nem is lehet egy általános érvényű modellt javasolni, minden vállalatnak magának kell megtalálnia a helyeset. Látható eredmény azonban csak akkor érhető el, ha az erőfeszítés meggyőződésből fakad és a megoldásra irányuló tevékenységeket folyamatosan ellenőrzik és szükség szerint módosítják. A gazdasági társaságok társadalmi felelősségéből fakadó előnyök mindaddig korlátozottak, míg nem épülnek be az országok gazdasági és politikai stratégiájába. A cél az, hogy létrejöjjön egy olyan átfogó üzleti terv, amely figyelembe veszi a munkavállalók, a részvényesek, a társadalom és a környezet érdekeit.

Békés Gellért Ecumenical Insitute

(Pannonhalma, Hungary) Established in 2001 by
Archabbot VÁRSZEGI Asztrik OSB,

***this Benedictine Institute is a place to pray and work
for the unity of the Church***

by means of conferences, workshops, lectures and publications.

Our young theologians are involved
in the ecumenical movement internationally and in Hungary.

If you wish to know more about us, contact NAGYPÁL Szabolcs

bgoi@chello.hu

